

ACC. N:R M. 16612 : 71 - 140

II

Landskap: Skåne Upptecknare: Ingrid Wikbom
Härad: Berättare: O. Fredrik Olson, D. Hammar
Socken: Lund skjöldsväg 1B, Lund
Uppteckningsår: 1967 Berättarens yrke: typograf
Född är 1895 i Lund

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Traditioner. s. 71 - 140.

LUF 126

(teckn.
s. 329-330.)

Skriv endast på denna sida.

Pepparkakor och klenetter bakade man till
julen förstas. Födelsedagar firade vi inte
speciellt i min familj; det blev bara
någon liten anrikhet. Men så var den
en familj, som vi sängade mera med.
Det hände till. Då någon gång gavde
man sig till och född på gäste. Det
hände i regel vid julen. Då födds inte
på midsdag utan det var mera julbord.
Där ingick alltid små köttbullar,
kryddat sill, syrla och leverkvar som var
hemslagad. Det hände sätt att ett
månu försökta delade en halv gris
till julen med några grannar. Eller
så kom släktingarna från landet med
lite efter slakten. Röd baka hörde
alltid till syltan. På detta julagillet
di fick vi fram sällan vata med ord.

"ta, utan vi fick hålla oss lite avsides.
Barnet fick då förfölja hålla sig på mat-
tan. Men däremot så var det desto
företrägare för oss barn efter maten. Då
ordnade de vuxna lekar för oss. De
ungefärliga barn var ju också med. Det
var just lekar mest! Hinner ^{barn} sätte sig där
vid kerten och soddyns, vi lärde och möd-
arna var i land med eller satt och
pratade försig. Lite senare hade man
kaffé, stak, innan kalaset var slut.
Det drack alla gemensamt som arbet-
ning. Det hörde till. Gillet bröjade
i regel sin eftermiddagen och varade
hela kvällen. Köket var så därtigt då
så vi åt i regel i det enda rummet. Men
de som hade bra kök, de åt där i regel,
det vet jag. Fast kaffet drack vi oftast

i köket. Men för måltider var där inte plats utan är det i ena rummet. Så hände det ju ofta, att vi byrde ut till seminariister vissa tider på äret det nästa rummet för ju kunde diskutera. Och då hade vi bara ett själva. Vi satt iste i någon särskild ordning, utan det blev där vi varit oss vid att sätta, men som nu. Men ändemot var det inte unor undla på landet. Där var de mer lite konserativa. Hos min farbar ute i Östra Torn, där var det en viss ordning bland hänsynsfolket på beständiga platser. Vid måltiderna hörde det till att vi barn inte pratade. Vi fick inte störa måltiden med något högljutt mat. Det blev ur åtagda som barn! Det var ett vanligt uppfattning, att man skulle

Hålla mun vid bordet. Men det hörde till att förtiderna pratade med varandra. De hade ju inte så många till fästet till det om dagen. Ytterst hem lärte vi aldrig bordssvin. Jag har inte, att det gjordes i vanliga arbetarhem. De familjer som jag känner till där jag växte upp, där var det så, att de flesta kom mit i till staden från landet, där de vart piga och döttingar. Och där hade de haft en sådor ställning, att de var i opposition och strivande efter något bättre. När de så kom in i städerna, så förlade de genom sina jobb kontakten med arbetarrörelsen, som började spela vid sekelskifvet. Och på den tiden hörde det till, att de stod i opposition mot kyrkan också. Men ensig att kyrkan

oeksa var en fiende till folket. Min födelse
var delade också i denma allmänna
mening bland arbetarna. På verda-
garna märkte jag aldrig, att där var
någon slags religiös inställning hos
mina föräldrar. Men, däremot så
skulle vi haka väg già i kyrkan vid
vissa tillfällen. Det var givetvis
vissa höglider, och det häll mina för-
äldrar på. Det var den gunda tra-
ditionen, som satt i. På den tiden
var kristendomen mycket stark i skolor-
na. Så där fick vi så mycket mer till
tjänst. Där var så det riktigt, det var
nästan det utträgbara innanför. Och
på den tiden skulle inget föresta-
regel komma här det kyrkliga häl-
let. Servisen av posten och verkade van-

enhet och tilltug. Besticken var av aluminium. Vi hade några skedar av horn, men de användes aldrig. Men hos mina släktingar på landet hade de långt in på 1900-talet hornskedor. De hände av försilfpatte, men de användes mera sällan. Jag minns när jag var liten och fick åta en hornskedans att jag inte tyckte om det. Det var inte speciellt appetitligt. Matservisen förvarades i en skänke. Där var två hädroörer och under hyllor med dörrar framföre. Det var en mycket vacker möbel och den stod inne i rummet. Bestick, som användes i köket låg där i en 'knivlada'. Det var en lås ladda med fack, som stod i skaffryset. Vi hade en finare servis, som användes vid

bjudningar, när dörken kom. Den stod
inne större delen av året, men det hände
ofta med en sådan. Vi hade finare
bestick och kniv. Det skurades med en kork
och en knippesten. den skavades av rebså
blev det liksom grys. Vi kallade knivarna
för "gaffla knivar". De var gjorda i Eriks-
torra, skaffet var av "fia" och bladet av mycket
bra, skarpst stål. Det fanns bara gafflar och
knivar, skedar hade vi inga sådana.
Nag torr, att mitt hem var det mestta ny-
kärt, där blev inte mycket att ärra på
den tiden, jos "dör" var så många om det.
Jätte hade vi ju ofta till vandags, men det
var ju för att far arbetade på byggenet.
Andars användes aldrig spis till vandags.
Men så när vi hade varit ju bjudningar
så bjöds ju männa eller konjakt.

På sön dagar mög nanna här gubbarna gäde
till varandra, så kände det inte att
det skulle händas på en upp. Men
det var mer en tradition liksom.

Då fikte de alltid lite till häng till
ödet. En biöd ut med lite hörn på
t. ex. Det var en 3-4 gram i fanns
som gäde till varandra. Det var bara
korta urtär. Men det varsta med dem
var historierna och samtalet, som os
varit alltid röda häxa på, dels som
kunde bli sätta i bräckat soliga.

De kunde förmåga att munhug-
gas, det var deras förtjäelse. För
1914, då räntesatsingsystemet kom,
kunde man köpa vin i vilken specier
affär som helst. Starkesprit sältes bara
i utsa av staten och känna da butiken.

Gubbarna drack inte vins, det var i regel bara kvinnorna vid besökningar. När vi kom blev sitt äldre syster i värsta smurta på det i öland. Jag minns, att till just turen vi åtta på en flaskor vins till pris köpet från apotekaren, den är handlade. Det var mest rött vins, portvin eller madervin. Vitt vin användes mest vid fina middagar, hörde jag talas om, 'fruktviner' kallades det först. Jag kan absolut inte emma mig, att gubbenna nogon sin dracke vin. De skulle ha öl och brännvin vid festerna till måltidern. Kvinnorna drack di svagdricka eller mjölk. Men sen till kaffet det var den kvinnorna dracke vin istället för konjak, som männen dracke.

Konjak hä"lde de aldrig i kaffet, utan
 de drack den ren, förutom i födelyg-
 hitt konti pelet. Men nu fanns det nio-
 got, som hette 'kaffegöök'. Det före-
 kom inte på beslutningar, men nio-
 gubbarna kom ihop, då drack de
 i regel 'kaffegöök'. På vinternar
 när det var kallt, var det vanligt,
 att vi drack varm öl, speciellt om
 vi var försylda. Det serverades da-
 t.o.m. på vissa ölhallar. Så fanns
 det något som hette 'ölsupa'. Det
 var till effen rört, blandt. Det var
 uppvärmd svagdricka, som var avredd
 med lite mjölk och skorvor i den.
 Drickan hade vi på ett annat i kalla-
 ren, där det var svart. Ölsupa hade vi
 nog ensång i vedan i värje fall på

vintern, för det var delvis bra att vä-
ma upp sig med. Annars hade vi ofta
välling till eppen rikt. Harre välling med
katrin plommor var renar lärke är beken.
Såt sopporna var det bra att fäster. Det
skulle vi alltid ha, med sahogym, russin
katrin plommor och äpplebitar. Det var
mycket vanligt. Bitsocken juvisda,
men det var så dyrt, så det förra kom
inte i arbetarkassa. Men så juvis det
nigat som hette topptoscher. Den minsta
var nog runt 3 kg. Handkassen sågade
spjör i sänder det och så häjste vi bitar.
Det var det enda socker som döpte,
när man lagade till bröd. Man
kallade det sockret förra 'kraksocker', det
var härdare än bitsocken. Och så hade
man en sötelse tång, som hon klippte sön-

der bittarna ined. Det blev mycket billigare. Man köpte intesi mycket oft gängen, och det försvarades i fruktbutikar. Det var det vanliga att försvara saker i. Så fide vi barn, Island nögot som detta brunnsöcker, det kallades förs "Kandisöcker" också. Det var härt, så tänderna förtöd. Men gott var det, och det räckte länge.

När jag var barn användes mycket soppsjadar. De var stora, och man har sagt att de ersatte kappor. Adretar kläderna och särskilt äldre män morde haade inte kappor. Det var fördyrkt. Min mor använde alltid sjal. För det mestal ylle, så det blev varmt och gott. Hon förförde själarna. Sjället både, bensull

sva ylle hade hon alltid. Så användes mycket allmänt muffar i arbetarklassen. Fodrade handskar var alldeles för dyrt. Min mor hade alltid muff. Materialet såg ut som skinn, men jag vet inte om det var äkta. Hon köpte den i affär. Men jag har sett bland de mer borgarska kvinnorna en vanlig muff mer som mode sak, och de hade också handskar. Men bland arbetarkvinnorna var det förrän vinterns skull. Fatt de hade inte tagit det med med sig från landet, för där hade de alltid stickade vantar, och det tyckte man inte passade siktigt. Stan. Och så använde mor och andra också mycket förläde eller självt. Det var en fyrkanter som knöts under hakan. På söndagarna hade mor en

finare sjället. Då kunde det vara en
virkad. Men gjorde oftast själv sina
själletter. Jag har hört att på 1800-talets
annande också mån i landet varffar.
På landet stickade man själv stra-
vantar hos mina släktingar. Det var
naïva vantar. Så smäckor som förfäder de
ha stickade fingervantar på söndagar-
na. Men vanligast var para vantar
 bland arbetarna på landet.

Man gick mycket i hoppor. Det gis-
de vi alla i jämställdhet. Hör! Men
jag kanske på rigtig läderskor, när hon
gick till stan, men far hade tofflor
över dei. Tofflor var mycket vanligt
 bland arbetarna. Och i skolan minns
 jag att alla barn hade tofflor.
 Tofflor hade vi både vinter och som-

mar, de var varma. De var i regel svarta och sätta ut som nu förfölden. Men däremot fräskor det användes aldrig i stan. Det var bara på landet. Träskor är de som går upp i en spets fram till. Det var bra att gå i lagården med. När hade man dem alltid stora, så man kunde lägga halm i dem. Det såg jag ofta hos min farbro. Jag minns de första skorna jag fick i början på 1900-talet. Det var ingen skillnad på vänster eller höger fot. De kunde användas för vilken som. De var bestyrka i framförläggning och därpå användes de mest av alla, både barn och föräldrar. Det var lärdekor med

snöning. De kallades för 'skarpa skor'. Men de var en prina för fäder, i man man vart rig och gärt i dem. Skräckarna hade sända att salja. Sändan användes till sörkers kängor ända fram till första världskriget. Det var höga kängor 'knäppekängor' och sända sörker. Sändana använde fiskar och puttnar mycket, men hon hade sändana. För knäppekängorna hade hon en särskild 'matskick', som hon knäppte dem med. Det var en stålkärd, som var bigid till en öglor, i ena endan. Sändana användes alltid att knäppa med. På den härn hade de inte höga klackar, utan det var av mer lågttyp. Här folk hade en typ, som kallas för 'hår kängor'. Jag hade sändana.

De kom nog i början ni 1900-tal, innan
1910 och fanns längst fram på 1920 talet.

Det var huvudet en vanlig sko,
men i gick läderet lite högre upp
över ankeln, de snödes fast.

Läderet kallades för 'svetia'. Det
var ett grovt läder, som skyddade
mot vatten och is. När vi var framtidigt
sulat eller klackat gick ut till en
skomakare, som bördde proris upp till
oss. Han hette Lindgren. Skorna
köpte vi längre ner i stan, där de
välde sälde skor och sulade dem.

Skomakarna gjorde inte tappor på den
hiden, utan det fanns speciella tappel-
makare. Vi köpte hos en tappelma-
kare i Trädgårdsgatan. Här "bonnade"
vi tappor bortas. Vi kunde använda

ACC. N.R. M. 16612:88.

Samma läder många giner. Toppes
hade ur på som maren orksså, fast
vi båm gick mycket varfota. Mor
hade mest blus och kjol. Kanske fanns
det smä vassationer d. ex. vid dragen

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

-

på blusen, bland skulle stå upp. Men jag minns, att det alltid skulle vara väl tillknäppt, det var inte far om att gå bort klädd. Men något som de hade mycket, det var de där för bärkade snölivet. Det skulle antekta kurornas alltid ha, när det skulle vara fint. Min mor veksi, fast hon var inte sì där väl drigt insönd. De köpte dem: 'vitvaruaffärer'. På den tiden fanns det inte någon speciell konfektion, utan det var mycket vanligt med hem som men kör eller att man själv lärde sig att sy. Och mannen gick till skräddare. För en fin kostym drog inget annat. Min mor hade sy maskin och lättare saker sydde hon själv. Så hade hon en

syster, som var sön medeska och hon kom hem, bland ock hälpte henne. Hon syddes mycket! Men förfinare saker gick hon till en römmeska, som bodde på Spolegatan. Hon sydde till oss van vissa året, när vi var runt. Hon hjälpte hon med vissa kläder och gav henne ofta mönster. Tyger köpte hon i 'vit vanaffären'. På den tiden var det ett litet litet yrke att vara symaskinsagent. Det var fastiga människor egentligen. Brufte kunde de. De flesta köpte genomen dem på arbetning. Så köpte mina föräldrar sin trampmaskin. Min far hade också en sådan. På söndagarna hade min mor också tyd och blus hon var mycket enkelt. Men så gäll-

de det alda en fin svart klänning, om
det skulle bli sorg i släktens! Det
skulle de ären ha i stan. Då dög
det inte med något hemmagjort
utan det var särmecke offt. Det
gödde ären man folken, att ha en
fin kostym hängande. Dessutom ha-
de mol en ritlig fin klänning. Den an-
vändes mycket sällan. Men det var
mycket noga, att man skulle ha en
sädan. Det var si tänktat bland
arbetarna då. Vi pojkar hade till
vardags alltid tofflor och kortbyxor
sida vi gä i andas fots vi skulle kon-
firmeras. Bland arbetarpojkar förekom
bara kortbyxor. Men man kunde se
bland övre klassens barn lång byxor.
Så hade vi långa strumpor till på

vintern, påsta med strumpband runt
läret. De knöts runt. Mor stickade
dem själv. Det var hennes vanligaste
sysselsättning, när hon var ledig. Så
helt ledig var hon aldrig. På den
hösten fanns det många gamla affärer.
På den tiden besjöld sifvatt hemar-
bete bland arbetar kvinnorna bland
södarna som var händelse med att
sy handskar hemma på order från
någon fabrik. Och en del läckes sig
att sticka strumpor på maskin och
hade det som hemarbete. Min mor
gjorde aldrig det, men jag hörde
tales om en stickerska bland gran-
marna. Men det var mycket oskikt-
ligt. Dessa starkas kvinnor ut-
nyttjades mycket. Jag vet, att detta

att sy handskar, det har varit modeint
längt in på 1900talet. Och så siktade
man på vantar till oss pojkar för
vintern. Men jag kan aldrig jag
seig far med vantar. Han hade ju
kort uit till arbetet. Om sommaren
hade vi pojkar, jag o mina två bröder
i regel "sjömansblusar". De var sno-
rade runt midjan. Där var ett band,
som kunde dras ut. Ytterst var
det en svart lång sjömanskrage men
ibland var en röd. Och ibland
om söndagarna, när vi skulle via
utstikt fina, då hade vi en
stren rund sjömansmössa också.
Och sitt kortbyxor. Det var sät-
tigt att. Men sydde ej över dessa
blusar. På vintern hade vi vinter-

rockar som varu alltid. De syddes
av vår sörmerska, som också hjälpte
henne med vära kostbyxor ned
mönster och svid. Vi hade slidaade
mössor på vintern, som gick att
dra ner om öronen. Bland männen
var det också mycket fiktivitatt.

Far hade till vardags s. k. bläställ.
Det var gjort av etet där varldiga
blära tyget. Det bestod av en jac-
ka som slukade en 10 cm. över-
för knäet. Också byxorna etet kunde
vara ett par sitt gamla söndagsbyxor,
som sedan användes till vardags.
Där i till. Men så fanns det hägat
som pette mollskinn, som användes
mycket till vardags byxor. Det var starkt
och sätta sig inte så lätt ut. Most var

det nänder i tyget och det såg företrägt ut.
Och ibland hörde det byxor av något mor-
sytt m. Bör byxorna användas för att
ibland av något billigt tyg. Mor syd-
de ibland byxorna och de gamla fin-
byxorna hade ju skräddare sitt. Mell-
ansteins byxorna var nog ibland det fär-
sta, som gick att köpa i konfektion
av arbetarkläderna. Jag trodde det var van-
ligt, att arbetarfam. ville förlägga
de kläderna av hemskepp, som de kans-
ke hade hjälpt till hos. I vår fastig-
het hem det inte. Någon sällsynt gång
kanske vi förlägga något beväpnat av
släktningar, men, redan var det förstom
hos oss, eftersom vi hade släkt på
landet, och de behövde spåbo. Jag minns
att de kunde gå klädder ihop som

helt på landet och var facklamma för
allt. Till högtider hade far en fin kost-
ym, och jag minns en, som han be-
ställde hos skräddaren, som var
mycket dyr. Men så berömdade de
en biss längd på en kostym till en
10-15 år. De klödde sig i sär
fina till sin dagar. På bröllopen
jobbade de jäm hela dagar som van-
ligt. Ett styg, som användes mycket
och kom där, det var den här blå
chevioten. Och den blev så allmän,
så alla fin kostymer gjordes i det ma-
terial. Fars skräddare bodde på
Bredgatan och hette Lövkvist, det
var han som sydde den där fina, den
kostymen, och den hade far ända
till sina ålders dagar. Sedan hade

var en fin till, det var mera en sias
här 'Bonjour'. Det användes mycket.
Om man köpt den ny eller begagnad
vet jag inte. Men det var vanligt
då äft sådana köptes begagnade
och så ändrade skräddaren om den.
Frakten hade endast de mera unga
på den här. På den här hade
man något, som hette 'förhäng',
stället för skjortor som nu. Det hade
jag som påg åttid. Det var en
skjorta präglad, som stod upp, och så
räckte det bara ner till magen och
så knäpptes det bakom ryggen.
Så kunde man ha en kulbit skjorta
ta under till. Och så sätta det ut
som ett vitt skjortbröst. För nästan
var det kortare men för herrar var

det större och räcklighetsprincipen synes det
nås de skulle vara svartklädda.
Och så en annan skynda under. På
den tiden var en fin skynda så oer-
hört dyg, det kunde vara överklas-
sen i kaffa sig. Dessa förhängen
kallade de för "söndagsblad". De
användes bara vid begravning eller
bållopp och till den svarta benjouren.
Det var bara vid särskilt prisa till
fälten. På den tiden användes
alltid väst, även när de var svart-
klädda. Det hände till. Västlösa
kostymer fanns inte. För häxninget till
fest kostymen var alltid stäckt.
Kragen var såna här snibba krajar, som
stecklapp. Kanske något högre än nu
förfölgen. Och så kunde de ha an-

ingen ha slips eller fluga till. Det spelade ingen roll vilket. På 20talet började de vita skjortorna komma så smärt. Till hade far vanliga skor. Och så här skräddaren sy en överrock till far, det hade han. Konfektionen kom inte i gång förrän jag var ung. 20 år. Tidigare var folk i regel mycket minstänksamma för den passade i regel inte särtrigt i mätten. När det mycket vanligt före 1914 och ända upp på 1920 talet var promenadkäpparna. Dåvar arbetarna skulle ha sin käpp och svänga med, när de var ute och gick om söndagar. När det skulle vara riktigt fint hade de en riktigt silver knyckla på käppen. Lika gävor på 50 års dagen.

var det nydelt allmänt att det lades
i hals till en promenad köpp med sil-
verkyrka. Det var vanligt bland
arbetarna just till 50 årsdagen. Min
far hade den mycket fin köpp. Men
om med silverkyrka, det minns
jag inte. Ju lättare en köpp var
ju finare var den. De alla finaste
var nog importerade. Tanken vilkens
syn det var pris söndagarna, nära
vara kom svängande ned köppar
na och med örter i munnen. För
började de inte använda köpps förrän
de kände sig så bra och som nötkrä-
mär. Ungdomar hade inga pengar
till sådant heller. Jag skulle tro, att
köpp börjades användas i samband
med giftermålet. På huvudet

hade far till sin en plommorstop, den
här kullen hattens. Jag har själv och
så haft en. De var under en tids-
epoke även populära bland yngre.

Plommorstoppen kom mycket tidigt.
De var bra. Så till vardags hade
far en sän här 'kuskarnössan'. De
var stora, runda med skärm och satt
bra på huvudet. De hittade en
studentmössa, fast de var högre och
svarta och med stadsig skärm. Och
nål högtidliga till fällen &c. &c. be-
gravnings hade far en hög hatt. Det
hörsde också till. Fars var inte så
välördigt hög, det har växt sen
fiderna. Hanud brorader köptes
särskilda möss- och hattaffärer. Det var
ett mycket förrän lågt yrke på den

16612:102.

ACC. N:R

M.

FOLKLIVS-

ARKIVET

LUND

tiden att vara hattmakare. Men ^{plommor} plommor stoppen, de första, var så kerliga i importen. Ordet hatt har jag aldrig hört talas om för någon hattmodell.

Plommor stoppen var alltid svarta, det dök inte med något annat. Men man hade aldrig hatt utan finare spålett. Mycket senare kom hatt för konungen och de första var sorg hattarna med. När det gick till klädedräkten var sådanna tillfällen var de mycket konserativa. När jag var buren var det spålett till brölllopsdräkten. Så smörning om kom stora hattar. De var nog importerade. Jag har hatt en. Den var skyva. Den var svåra för de blev inte på huvudet. Därför hade vi en speciel jeans hattar, dock som var

fäst på rockslaget för säkerhets skull.
Pannan blötte de av. Jag var rött så
gammal då s. 25 års åldern. Därefter
kom Panamahattarna. De var nyu-
ka och betagliga, i samma form,
som våra mycket hattar i dag. Men
de var dyra. De kom på 1920-talet.
Sådana hattarna kom väst efter första världskriget. Så smänning om sattes gummiband
i innanför brätet på dem, och de
föll allt bättre passform. Hattar skulle
vara bra, huk varmt det är var.

Bär kuvrade farns inte till på den
sidan, där jag växte upp. Jag minns
att de första var kuvadde, som dök
upp. Växte mycket uppseende.

Jag har all t.-ex. studerande, som
växte utomlands, tag den sedan

med sig hem. Det var mest ungdomar som hade dessa stråhattar. Det var sällan ett ungdomars mode. Men Panama hattarna såg man först bland de mera buren, sedan blev de sälligare och då blev de populära överallt överja samhällsgrupper. Dessa användes mycket även av äldre. Några utmärkande yrkesdräkter känner jag inte till. Kvinorna förekom i flera typer f. ex. en milare kända man ju givast igen. Förskläddes man ju inte med sig på arbetsplatsen. Vad jag särskilt minns, var de som arbetade på verkstäderna. De hade kort hår och hann inte väcka sig och då kom de genom stan alde-

les varsta i ansiktet och överallt. De skulle hem och åta middag. Men far häll sig själv med arbetskläder och gick till arbetet, dem. Men han hadde ingen speciellt smykt jobb.
~~Hans~~ Och när man stod f. ex. vid Borgens, det var textilfabriken på den tiden, såg man hur farligt klädde dessa män som arbetade där var klädde. Textilarbetare var särskilt låg betalda på den tiden. Man kan säga, att de föll under slummen i huvud arbetarna. Dås var mest prinnlig arbetskraft och synnerligen underbetalda. De var särjaktigt klädde, så det var hemut. Plagsa och utarbetade var de. ~~samma~~ Verkstadsarbetarna kom oftast från

annat för saluherrn vid stationen. Men annars var arbetarna rätt sitt berättällda.

Några opassande plagg känner jag inte till. Det som leg hplagg användes vidt istidens en manskjut med hår förs händerna. Yrken som postman, polis och sådana. Men bland arbetarna användes det mycket sällan. Andra som härliga kläder hade ungefär det samma, fast finare sydda och kvaliteter till så mer att värta med. Men antagligen fanns dräkten tidsigt i öresklassen. Men även de använde bonjour. Kontorsfolk skulle alltid vara lite finare än vi andra. Det hände ju alltid att någon arbetare kunde få fram sin son till kontorist och han skulle sig då rätt fort

FOLKLIVS-

ARKIVET

LUND

för de övriga. Det var första trappsteget bortom. Men därmed att bli 'knodd', det var sidan, som kom in i en appå som brände, det skjedde vi lite med. Det var också ett litet fört från arbetarklassen. Men kontorist var något finare. De som jobbade i appå hade inte mycket betalt men var funna att klö sig lite finare. Knodd var ett skälvord, men där var ändå lite avundsjuka i det, för de skulle arrivika från de övriga. De var ju fin klödda till vardags. Mycket vanligt var klocka fört med en kedja i växten vid festliga tillfällen. På den sänden böjade det bli vanligt, att de som hade slite-

tingar i Amerika, de kunde få som present en klocka, som man hade i västfjorden och från den hängde det ett tyg band, rakt ner som de koration. Min far hade sin klocka i vinter västfjorden och då var klockkedjan fast satt på mot satta sidan, och så tog han klockan med höger hand och plockade på den. Tag sätter hade också länge en sidan klocka. Där hängde den fast. Så de första handbanduren var inte alls populära. Min far hade inte någon från Amerika. Han hade köpt sin. Sen var det vanligt bland chingarna på landet att byta klockor. De gav de affärer, kanske trodde de, att de skulle få en bättre. Min far hade en sidan byttes klocka också. Det var mycket vanligt på landet. Det var

16612:109.
ACC. N:R M.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

liksom en hobby på landet. Jag hör inte,
att min mor hade en klocka. Men endel
hade, och då hängde den i en kedja runt
halsen. Så hade vi en väggklocka i vårt
barnrum hem. Det var en rött i öten
pendelklocka med knutduller på vackra
målade blommor och dyglar på glaset.
De kom på 1880talet från Amerika.
Då kunde man alltid se på kläde-
dräkter, om folk kom från landet eller
staden. Stadsborna anpassade sig i regel
fört till städernas stil. Det sät man
kylligt, när de hade sina höstmark-
nader här i dund, så lantborna kom
in. De första åren var marknaden på
Härkertorget med vickle kreaturshandel
och den övriga marknaden. Sedan
flyttade de över till Clemenstorget

med häst- och ko handelar. Det allt van-
nat var på Märtens torget. Det var så
mycket folk, att de blev pressna att
seja upp det. Lantborna var enklare
kläddes och hadde iste den stil. De
hade på landet kläddes man sällan om
sig ens prisöns dager. De jobbade da
också. Jag minns min ungdom hur
hastigt det såg ut, när jag f.d. kom
på begravnings på landet. Höga hattar
skulle lantborna ha, men det var säl-
len den passade. Ifta hängde dess
på öronen. Det såg komiskt ut, tyckte
jag och andra från staden. Jag har
hört, att smältingar hade plätt
i manfis sina hattar och de var nye-
het högre än skinningsarnas. Jag har
läst en historia av Albert Engström

från en begravning i Småland, där det
gick till till med sprit. En klämdes
till en annan uppå häor på hattens
som var klädd med plätt. Böda öro-
nen flög av honom, och då hörs en
räst i nefrin plätt hattens! Tjord
ljuset! Nagon skinnad i kläde
draket mellan hyskramma och i ke
vet jag inte. När de gick i kyrkan
klädde de sig i det värsta de hade.
Kvinorna hade vackra själletter på sig.
Nagon speciell dräkt för olika politiska
och hängare fanns inte. Arbetarna tillhör-
de ju samma parti- de. Nagon medel-
klass kände vi knappast till. Ungdomar
hade oft om pengar och födde sätta sig
efter vad föräldrarna gav dem. Gängen
hade inget speciellt utmärke.

Där jag bodde fanns ingen gång, det var
som sagt ingen i spåra i stadsdelen.

Så till konfirmanterna fick jag och andra
arbetar pojkar sin första kostym med
långa byxor, och man hände sig som
kost. Det dög icke med något annat
än svart på den tiden. Sedan användes
den i många år som sön days kostym.

Och så skulle man ha en vit rosett,
fökhänge och väst. Jag minns inte om
den syddes eller köptes. De hade ju
tvijat att si snittet sätta där. Det nya
skar fick jag också. Man skulle få
nyas helt från hopp till hä. Jag fick
pläderna av mina föräldrar. Min första
klocka fick jag då det hände till. Jag
har den var köpt begagnad på auktion
av far på arbetet och kamraterna här i

Lund. Lund stod innåt Hade en auk-
tionskammare, för de där enskilda
pantlägena de kurade folke ibland.

Den låg nerre på Söder vid nuvarande
församlingens hemmet i närbeten av Spy-
ken på höger hand i Råbygatan.

Kammaren inrättades, början på 1900 talet.

Man vet, att studenterna använde den
mycket att pantsätta sina saker. Pant-
läne inriktningarna användes mycket
för, när folke behövde pengar till fälligt
vis. Jag har här funnit en liten stycket
privata odelar. Här var en som hette
Nelson, som hade sin rökt linge.

Tvångatan, hon jag där var en, som man
kallade för "Baronen", jag undrar, om
inte han var den sista här i Lund.

Över hundtaget kan man säga, att ar-

Det varna deli ären mina förläder anpassade sig i kläde däcketen repor den skens, som fanns i stan, när de kom hit. De var inte helt fria från påverkan, fast det skedde i smärt. Det såg man & det på hattmodets växlingar.

När jag växte upp, det hette bara Mölleväningen. Där var bara olika 'bittra', där fanns där nämligen inga nummer. Vi bodde på de olika ställen uppe i Mölleväningen. Husen liknade alla varandra. Det var envarningshus egentligen, men även gavelrum på vinduh. Dessa hyndes ut. Det kan inte kallas för tvåvåningshus. Vinden var med sned tak, så den kunde bo ett par familjers där uppe. Käkare fanns i alla husen, det var mycket i krig & fr

förvaring av kol och bensmedel. Det var i regel tegelhus och några var rappa de förra tiden. Av rött tegel var endet. I regel var det gamla hus som funnits redan i många år, när jag var barn. På botten- vänningarna bodde minst tre familjer med ett eller två rum vardera. Så så bodde där i regel en familj i varje gavelrum på utänder. Emellan gavel- rummen fanns oftast en vindsgång där det fanns vaskar, som de som bodde överpå hade i haga. Det var tilltiga ligen heter i regel. Till familjerna på bottenvänningens var där egen ingång till var och en. Man kom direkt in i köket utifrån, där var ingen förstuga emel- lan. Men jag var född, bodde mina föräldrar i ett gavelrum och hade vask

och ett fotogen kök i hörn med den andra
familjen. Där föddes min äldste bros.
Här sedan flyttade de till två rum
på en första våning och där föddes
jag. Där hade vi ett litet, litet kök
också. Sedan flyttade vi en gång till
hela sidan bort till Möllevägen,
och där hade vi också två rum fast
litet större och bättre. Hessa hus
Möllevägen var i regel dubbelhus.
På summa sommardag där fört ett
hus utanför sitt "innanför" på
Lingdalen och där var där ganska sällan
enhetlant. Därefter gick där dyrpa Bror
bäckom husen, som hade gräns vid
Norra Kyrkogården. Vi bodde i långjan
innanför. De äldsta husen var nog
från 1870-1880 talet. Det vi bodde i var

uppförts ungefär 1880. Den låg sedan som "läg
flamfes" intill med gatan, där husvärden
Österlind sätter bodde, var uppförd 1891.
Österlind byggde det sätter, för han var
byggmästare. Men han hade sin
egen mening om hur det skulle byggas,
så han kom i konflikt med byggmäst-
nämnden. Han byggde på sitt sätt utan
det gick att flytta vägarna, om det
skulle behövas.

Husen var i regel bra, fast ju oft kunde nog
inte undvikas på den tiden, speciellt på
förra vintern med kallarena rakt under
var därför gatvadras. Men folk funn sig i
det för, de var inte vanu vid att.
De flesta var vackra där, kom från från
landet och där hade de sitt pris
och drängar oftaft segat i pig- och dräng-
kammare. Drängkammaren var minst a
gånger på ramma ställe, där dygnet runt
Det hade vara avskräckts. Fastig hets ågång
reparerade i regel själv husen, iller de hade
en gammal murare, som kom och hjälpte
 till. För älddamer gjorde det aldrig mer
än kanske nio för en smisak. Minst för
äldrar var sparsamma, så den förs kunde
ut med tider lesta till att bättre
bestad, och då blev barnen stora och

det var det trorjet med sörre runt.
Och så smärtig är det ju även
löneöppningar för arbetarens oela stan-
darden s.k. För händelset till hennes värs-
den det kunde vara både och. En av vissa
vändar, (sista stället i böddespi) ^{som} hette Öster-
bäck, var ett riktigt original. Hans fru
hette Kanna. De bjöd mig på kaffe
ibland och var i den genomsyra. Då
var jag ju gammal. Min a fädgraste
minnen har jag pris den hela. Han hade
en också i sin trädgård. Värden bödd
i huset vänt och visat, det innanför. Han
ägde dem. Det var bara i undantagsfall
ti fick åta av frukten. Så full var
nedfallets frukt. De bjöd oss riktigt och det
var inte kinkigt med det, för de höll
sig styrt på det. De hadde ju intresset

främ punkten. Det var en viktig inskrift källa
för desså gamla, och de hade ju stora
djupa hälgårdar. Men annars var de
hyggliga. En gång hade t. ex. min far
kört en soffa med pida inte i inden. Det
innansta rummet. Då frågade far Österblad
om de inte kunde få bort förtvätten, svec
skiltide nummeret. Värden sa då, att
egen fröken far man inte göra ändringar
på husen, utan de ska vara som arkis-
tektens ritningar. Men han gjorde med
på det och både var obhärliga, så de
hjälptes åt att flytta förtvätten. Österblad
var inte en uts. Hälsor vid namnen
anmärkte på skorstenarna, och han bygd
de sig väl in i det och blev åtagd
börer en gång. Ytterdala salter böjade
kontroll redan tidigt. När han skulle

betala böterna, så tog han i loman upp
silver och smitt mynt och en massa
skit där bland. Varsjöd, sa han
och slängde det på bordet. Det var
några han fick baka förfärgelse väckande
beteende. Fastig hets ågåma bördde
mycket värre än vi andca. De hade
i regel fått genoms avv. Och de stod
sig gott, det märkte man. Jag minns
de hade piano. Redan sin bildigt, när
jag var 5 år gammal (1900) började de
krypa ut till seminariet fastighets-
läggarna. Det var längre fram ur hyrde
ut, när vi hade bättre bostad. Redan
där fick man en viss respekt från de som
studerade. Han märkte sedan då skil-
nad på seminariet från stan och landet.
De som kom från landet de var

mycket enkelt kläddola. Men över de an-
passade sig successivt till stan. Dessa
födde även musik med sig. På den tiden
hörlde det till att seminariet skulle
spela orgel eller i vajje fall sjunga.
De som inte kunde det hade mycket
svårt att komma in på seminariet. Om
de skulle vara på landet var de frusna
att spela orgel, i stan var det kanske
någon annan som kunde göra det.
För intags till seminariet någon från
värje ort, inte förrän från samma
ort hela från en ort, där de redan
kunde söka tjänst. Så redan när jag
var liten, föide jag höra detta orgelspel.
Orgel hörlde ble i regel från en orgel-
fabrikant här i Lund. Tack vare
detta, för jag, att där var många

barn i dessa familjer, som föde sitt första kontakt med musik och stiliserades till att läsa sig sedan. Det fanns vi i värt hem. Vi blev musikaliskt intresserade jag och mina bröder. Min bros bror lärde mig spela orgel och jag fiol. Jag körde också det på varje båda dessa familjer att söka få sina barn att bli bättre. Hölle vangen var ränt för alla sina inneboende seminariister.

Vi kallade nummen för vardagsrum och söndagsrum, annars fanns inga speciella namn. På kantlet fanns men det här jag glömmt. Fast kammare minns jag de så. På landet var de konsertrum, det minns jag. Nu den falldeas ke lär känna skulle ha ett rum

som skulle stå fint alltid och den man
inte utstades. Så var det hos mina
släktningar. Men det föll bort när de
kom till stans med längre bostäder.
Men till de vanligaste cyklisterna an-
vände vi vara vardagsrummet. Och
när gäster kom så skulle i regel det
fjärde rummet användas. Vi kunde inte
inte vara och leta i finrummet, utan
mina förfäderna hittade sättet in, att det
skulle vara lite finare. I regel satt
vi i vardagsrummet och i köket och
när vi blev större satt nio gos i finrum-
met. Spådbarnen satt i regel i en väg-
ga bredvid modern. Det var de fått.
Vaggar fanns överallt på den tiden.
Bär vi badde i halle vängen, där gick
utanför i min tidigaste barndom

en stor kloak grop press utanför och längs hela hus raden! Man måste gå på bräder ut på gatan över den. Den var bred och djup och det hände f. o. m., att små barn föllade ner i den. Det var rent vedervärdigt, men då förrökte man inte på att det kunde vara annorlunda. Så det var inte konstigt, att epidemier förelades.

Mina förfäder, som kom från landet sydut, var de flyttade till staden så var bostaden berättig i där, eftersom det fanns vattenledning inomhus i staden. Så de röde i friga om bostäderna det nägat vältte i staden. På så sätt kant man inte sätta, att mina förfäder saknade nägat. Men med tiden steg anspråken och

misnöje kom fram. Då ena ökades
ja. Men pröven kom inte förrän efter
kriget, då började tillsom en ny
tid med ökat växlande. Då annon-
serades mycket om lediga lägenheter.
Det var pris att folk hade inte råd
att bo i de nya, moderna lägen-
heterna.

Vi hade smid kök, så där fanns
inte plats till sju mycket. Vi hade ett
fyrkantigt och pinna stolar där. Trots att
det var litet ville de gärna sitta och
äta där till vardags. Trasmatter hade
vis på golvet; köket. Men allt de flesta
av vissa grannar hade i regel väst,
när de bodde på landet. Så det
kunde hon. Hon hade en systersom
hade vis, och den före hon lärna

ibland. Då satte de upp väven hemma hos oss. Jag minns vi hade ett par oljetryck på väggen i köket. Myndighetsnummet hade vi en sådan där hög gammal dags säng, som gick att skjuta ihop på längden. På den låg ett mycket vackert virkhet sätt. Så hade vi ett sådant där runt bord. Det var egenbyggn inte särkigt runt utan obalt med flera hörnor. (○). Bakom det hade vi en klädd soffa. Det var en viss standardstil på sådana, men de var inte dyra. Det var en utdragssoffa, där gäster, som kom från landet, kunde sitta. När vi pojkar blev lite äldre så satt vi där och i köket. Vi hade särkiga tavlor på väggarna,

obja. På den tiden gick där om kring
falk och sälde bestigit. Men det var
för ingen fin komst. Skänkern stod
också i vardagsrummet. Där var även
plats för båne i den. Och så has-
mattor även här. Det var i vte föl-
jande på senare tid arbetarna behövde
göras ig till med att köpa bröd-
mattor och lägga på golvet. Vi hade
det aldrig. Värra hasmattor behöv-
des på första väntan med dess
gördag. Garderoben låg i farstun,
och dit nödde ju aldrig någon eld-
stad. Så kläderna var nägot hemligt
i skalla att ta på sig, och detta blev
de julkliga ocksa. Så hade vi en gam-
mal dags hög spiegel, som man kunde
se sig helt och hället i. Den var os

mycket stolta öer. Där var härrum på den, och den gick ånda upp till taket. Min far hade en bok, som för till Amerika, och när hem för, så sålde han allt han hade. Min far följde honom med pengar, och den före i denna spegeln och en alje kunde av honom. Stolar stod liksom varstans runt väggarna, så vi kunde lyfta dem fram till bordet. Emellan förrulen hade vi ett litet rumt bord, ett sidentisat här fast blomsterbord. Förrulen låg mot väster intill Kärlingevägen, så vi hade mycket fin sol på eftermiddagarna. Ytterstun var en dörr till köket, som vi aldrig använde, här var en dörr till vardagsrummet, men den använde vi inte, skinken stod fär. Där var nog

med drag inuti. Så hade vi en soffa i köket ovan, där vi kunde ligga. Det var ingen prinsessoffa, utan det var en svart gammal soffa. I fästet finns kläckkammare, som vi använde, men förgärtar finns därför hängare. Mellan spisen och wasken i köket finns en dörr, som ledder till spirkammaren. Den var riktigt sår stor. Och bredvid var en liten dörr, som ledde ut till trappuppgången före, som boddde på andra våningen. Fin rummet blev inget svartt pinnrum förras, förr det hyrde vi i regel ut till seminariister. De hade egen utgång till samma trappuppgång, som de på andra våningen. Här finns en orgel, som seminariisterna hyrde på i samband. Så finns en kyrka, klockkyrka och ett bord.

Så funns där en kommod. Det var en vanlig möbel. Den var brungrön försädes
höftade dessig, och även pås i hale
gärdar var en sådan röd vändsig. Så
hur jag seminarieterna på de braga i en
slags fällsängar, som man kunde dra
ihop, där var iste så gott om plats.
Mycket rummet var en kakelugn. I
vardagsrummet hade vi en mycket
hög järnspis. Den gick mycket högt
upp. Den var rund. Helsket var bo-
lindens, hos jag. Den var av gjutjärn
och eldades med kök. Seminariet
påminnitr betala eldbrandet. I
kakelugnarna eldades mycket med
ved och det gavde mör i regel.
Men den höll värmen långt, så man
förläggja på försämt. När vi flytta-

de till denna här rumslägen hörde, det var 1907, köpte mor och far möbblar
det nytt, det var soffan, bordet och
stolar av furu. Det var den bort.

De övriga möblerna hade de köpt
och köpte lite då och lite där. Regel
var det nog nytt och så något litet
i sär. Föräldrar hade inte mina föräldras
rädd att förbättra och skaffa nytt,
möbelväg, försäcket började de att
finska på var ut i telning.

Hos min morfar på landet, minns jag, att de
söndrade och la grane på golvet. Det hör-
de till där. De hade ju s.k. stampa-
golv på landet. Det var torgolv, som de
hade stampat till. De hade ju s.k.
klinelius, och sedan använde de fett
golvet också. Jag minns min morfar

hade sikt golv av bera. Men övers på
vindgolv hade de sand på landet.
Yag minns det bekantade så gott till
högerna. Yag vor det var mest till hög-
stder de gjorde detta, ota det var "redt"
då vi var där". Yag skulle tro, att nogen
köpte omkring ota såldes sand på landet.
Vära grannar i Hällevängen hade
möblerat ungefär som vi. Det var
si liknande på den sätt med enda
fornmöbler, men möblerna hade
andra former. Klockorna var ungefär
ista dame di. det var bara tre i
snickeriet det kunde avståda. Sedan
kom de där förgyllda klockorna. De
blev en riktigt plåga. De gule klockorna
de var härliga. Vår klocka hängde
över sappan i vardagsrummet. Det

var det vanliga överallt. Det var likväl fotografierna på hyrön, de stod alltid på ett uröst sätt. Något som också gick igen överallt det var förfotograferade soldater eller barn. När reste omkring agenter i förfotograferingar. De fotograferade eller, så till de ett foto, och sedan fanns, och förfotrade det. De där agenterna, de var justliga. De kunde många på landet fås hittat. Men senare hade de inte så stor framgång i staden. Vi hade en sådan förfotografering av min bros Otto. Men rätskilt på landet opererade sådana agenter ända fram till första världskriget. På den tiden var det väldigt omständigt att gå och fotograferas. Man skulle sätta upp ställa och länge vänta. Vi dog ett

familie kom ett en gång. Rent orörlig skulle man sitta, och det var så viktigt. Det var viktigt urhus. Folket fotograferen ögonen på nagan, som inte kunde vara absolut stilla, så föde han ett särskilt nackstöd bakom ryggen, som spändes fast. Såsätt ålble, som drevade bte, drabbades av detta.

Och det tog tid att få koret. Tre räknade, tills det var färdigt. Och fotograferen förbrände, att de skulle sitta i körpraka i ryggen. Han ansåg, att fotografering var en väldigt stor komat da.

Vår spegel betraktade vi som det finaste vi hade. Dås var inte så många, som hade en sådan. Det var det enda i vikt mäble mang, som före kom

av alla som besökte oss. Han såg ju
hela sin bild i den. Några möbler som
ansägs för fina fanns inte bland arbe-
tarna. Det var praktiska saker och
ingen lyx. Den hög sängen den höga
ut hade blyjade man hycka så smö-
ringorna var förs konservatio. Men den
såg in från ut med det vadra gund-
facket. Sådana sängar blyjade att
minnes av världas senare. Han kunde
ju dra in sängen, och då lades alla
sängklockerna över på varandra. De
äldsta flicken jag minns ut hade, det
var stoprade dynor bokom. Det var
inget mindre nöjet att ha på knoppar.
Sådana hade de nöjet på handet
och så. De var dynkattade och dyckta.
Sedan hade vi strickatiken eller sticka-

dynor. De köpte vi nog. Först senare kom
gillar, det var dyrt att köpa. Så
lägg man på stopprade dynor. Jag
visor, det var hakeelse eller halme i
dynen varat. Härst var det i vajt fäll.

Hadrasser kom först senare. Lakanet hade
vi alltid just varit under lakanet.
Över lakanet ansätts vara lyx. Omgott
hade vi i bland just vanligast var
att ha kuddar under lakanet, och
så låg vi på det. Vi var första bostad
hade vi varit en glögen lampa på bordet i
rummet. När vi flyttade 1907 till vi nu
hade vi en fotogenlampa i köket och en
hängelampa i rummet. En väcker deko-
reras med stor läga, som jag köpte där.
Så hade vi en stålampa i rummet.
Det var mer en läslampa på sängen -

Kerma, när vi hynde ut. Under kviget sätte
de ut med 'Kärleks' i stället för fotografen.
Men eftersom kviget lades elektriskt in.
Det skulle spares med belysningarna, så
vi hade inte fäst i området. På költ-
tarna, när vi låg och läste böcker, därför
det, inte att ha fäst på längre, utan
det skulle släckas. Kökspisen var
av gjutjärn och där var också takupps
med den lilla fönstret. Men det var svårt
att baka i den och på en jämnvarme.
I kökspisen eldades med kol, det
var det bästa där.

Vi läste mycket, min familj.
Min far var själv mycket intresserad.
Det kan jag säga utan skrymt. De mina
möder var likadana. De hade börjat
med biblioteket då ett arbetarbibliotek

När förfäderna hade trots allt en viss förtroende på den tiden, att man skulle inte lura försägelsen. Det var iste bra försägelsen, sa de. 'Och så förlade man sådana idéer också', sa de.

'Jag glömmes aldrig, när jag var påg och låg och läste dessa: "Gleven av Konst Christs"; Gordon satt på 80 dagar. Fästskänns berättelser och alla dessa övertyr-förherr, som färgslade oss oerhört.'

Arbete vid biblioteket där vi lämnade, det låg i Föreläfts Hus ^{minnenot}, vid miningen Arbets-expeditionen är nu på höjden. Det finns även ett stadsbibliotek där, men det var mer omständigt att få låna där, för de fordrade borgen försäkringar. De var inte rädda försäkra att lämna ut, de var rädda att förlorva

skulle förföras. Så där lårade mer den
ungna befolkningen. Att skaffa bok-
god var mest fördigt för oss arbetar-
projekten. Men på Arbetars bibliotek var
de inte så noga på det. Så dana där
klassrumm lades färra det de övers att.
Men jag läste t. o. m. Skindberg och sådans
literatur, som det var överlägt sitt hans
samhällsgrupp läste på den tiden. Särskilt
Röda Rummet minns jag. Hon hade inte
tid att läsa så mycket. På söndagarne
satte hon ofta och läste psalmer boken och
bibeln. Och i enda till man dog vid 85år
var hon mycket intresserad filminställare.
Hon följde med allt och kunde diskutera
om dagens händelser, men om många man
fölle kunde. Vi läste Arbetet. Men jag
minns så väl, att hon alltid sa, att man